

Огляд даних про стан здійснення правосуддя у 2018 році

З 15 грудня 2017 року набули чинності зміни до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства. Зазнав змін і Кримінальний процесуальний кодекс.

Отже, у 2018 році суди працювали за правилами нових процесуальних кодексів, якими запроваджено нові форми судочинства, нові процесуальні інститути, нові види доказів та включено нових учасників.

Також у рамках проведення судової реформи відбулася ліквідація апеляційних судів та утворення апеляційних судів в апеляційних округах. Відповідно до повідомлень голів новоутворених судів низка апеляційних судів розпочали свою процесуальну діяльність із 3 жовтня 2018 року. Апеляційні суди міста Києва і Київської області були об'єднали в один – Київський апеляційний суд. До кінця року запрацювали майже всі апеляційні окружні суди, крім Апеляційного суду Черкаської області.

У 2018 році змінилася чисельність суддів апеляційних судів (таблиця 1). Кількість суддів, які здійснюють правосуддя, не перевищує 70 відсотків. І надалі залишається невирішеним питання щодо призначення нових суддів, обрання суддів на посади безстроково та проведення кваліфікаційного оцінювання. Є окремі суди в яких немає жодного судді, які мають право здійснювати правосуддя.

Таблиця 1

Чисельність суддів місцевих і апеляційних судів

суди	кінець 2017 року			кінець 2018 року		
	Кількість суддів			Кількість суддів		
	визначено наказом ДСА України	мають повноваження щодо розгляду судових справ	%	визначено наказом ДСА України	мають повноваження щодо розгляду судових справ	%
місцеві загальні	4 339	2 724	62,8	4 339	2 890	66,6
апеляційні	1 199	701	58,5	964	591	61,3
окружні адміністративні	588	407	69,2	588	423	71,9
апеляційні адміністративні	265	226	85,3	257	169	65,8
господарські місцеві	619	435	70,3	619	418	67,5
господарські апеляційні	225	186	82,7	218	133	61,0
Усього	7 235	4 679	64,7	6 993	4 673	66,8

За даними судової статистики у 2018 році до місцевих та апеляційних судів надійшло 3,8 млн. справ і матеріалів, у тому числі майже 40 тис. надійшло до нових апеляційних судів нерозглянутих ліквідованими судами справ і матеріалів.

Структурно і динамічно обсяг надходження справ і матеріалів у 2017-2018 роках за видами судочинства представлено в *таблиці 2*.

Таблиця 2

Надходження до місцевих та апеляційних судів справ і матеріалів у 2017-2018 рр.

Справи і матеріали		Надійшло справ і матеріалів				
		2017	питома вага, %	2018	питома вага, %	Темпи приросту (+/-)
Перша інстанція	кримінального судочинства	954031	30,8	1221894	36,5	28,1
	адміністративного судочинства	232937	7,4	241139	7,2	3,5
	цивільного судочинства	955112	34,7	1021990	30,5	7,0
	адміністративні правопорушення	732351	23,1	769491	23,0	5,1
	господарського судочинства	102598	4,0	91036	2,7	-11,3
	Усього	2977029	100,0	3345550	100,0	12,4
Апеляційна інстанція	кримінального судочинства	205594	47,2	217086	48,5	5,6
	адміністративного судочинства	86113	19,8	95336	21,3	10,7
	цивільного судочинства	91397	21,0	89408	20,0	-2,2
	господарського судочинства	22161	5,1	24509	5,5	10,6
	адміністративні правопорушення	30706	7,0	20869	4,7	-32,0
	Усього	435971	100,0	447208	100,0	2,6
Разом		3413000		3792758		11,1

Як і минулого року у структурі судів першої інстанції переважають справи та матеріали кримінального та цивільного судочинства. Дані, представлені в таблиці 2, свідчать про різке зростання кількості кримінальних проваджень, що надійшли на розгляд до місцевих загальних судів. Переважно це клопотання, скарги, заяви, що розглядаються слідчим суддею під час досудового розслідування (999 тис.). У зв'язку зі змінами в процесуальному законодавстві, а саме, зміна підсудності окремих категорій адміністративних справ, на 45 відсотків зросло надходження до окружних адміністративних судів.

Інформація про питому вагу розглянутих справ і матеріалів за видами судочинства від загальної їх кількості, що перебували в провадженні судів, представлена в таблиці 3.

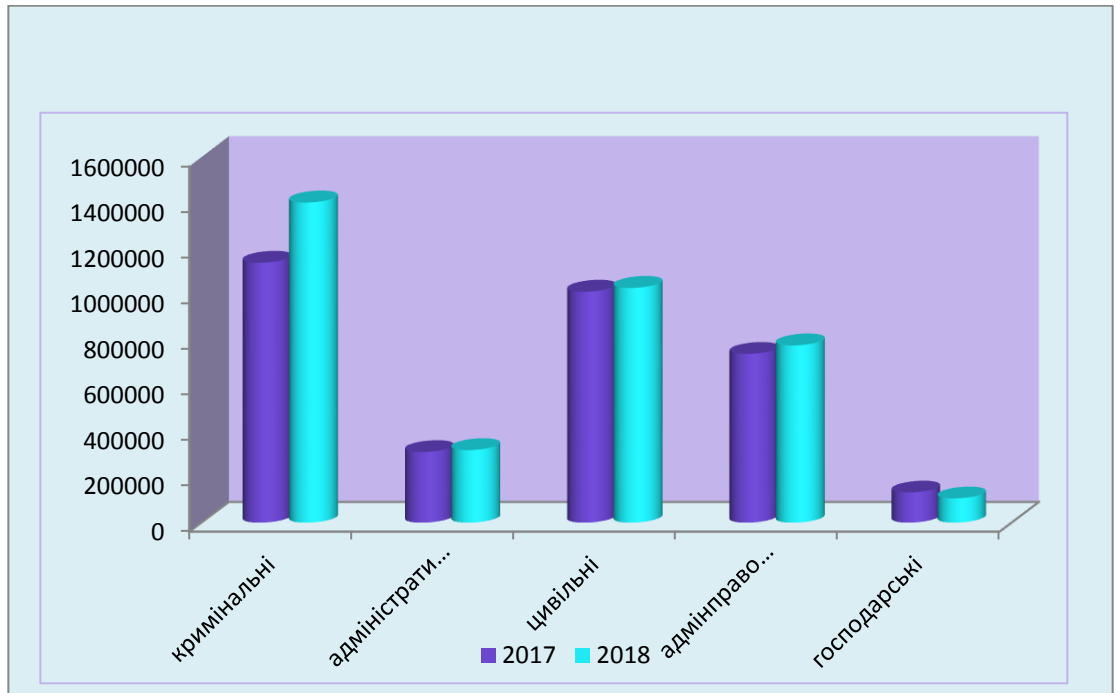
Розгляд місцевими та апеляційними судами справ і матеріалів в 2017-2018 рр.

	Перебувало в провадженні			Розглянуто			Питома вага розглянутих справ, %		
	2017	2018	Темпи приросту (+/-)	2017	2018	Темпи приросту (+/-)	2017	2018	Темпи приросту (+/-)
місцеві загальні суди	3100775	3454572	11,4	2664463	2974212	11,6	85,9	86,1	0,2
<i>кримінального судочинства</i>	1021149	1319230	29,2	919304	1196826	30,2	90,0	90,7	0,8
<i>адміністративного судочинства</i>	125099	76904	-38,5	100019	62663	-37,3	80,0	81,5	1,9
<i>цивільного судочинства</i>	1186338	1246552	5,1	924082	956960	3,6	77,9	76,8	-1,4
<i>про адміністративні правопорушення</i>	768189	811886	5,7	721058	757763	5,1	93,9	93,3	-0,6
апеляційні суди	359834	388260	7,9	332370	301668	-9,2	92,4	77,7	-15,9
<i>кримінального судочинства</i>	229087	253131	10,5	220850	206069	-6,7	96,4	81,4	-15,6
<i>цивільного судочинства</i>	107239	108697	1,4	89960	73522	-18,3	83,9	67,6	-19,4
<i>про адміністративні правопорушення</i>	23508	26432	12,4	21560	22077	2,4	91,7	83,5	-8,9
окружні адміністративні	162627	222090	36,6	125010	174633	39,7	76,9	78,6	2,3
апеляційні адміністративні	98319	110486	12,4	87188	83687	-4,0	88,7	75,7	-14,6
господарські місцеві	130477	115449	-11,5	102867	87363	-15,1	78,8	75,7	-4,0
господарські апеляційні	34342	24843	-27,7	30495	19923	-34,7	88,8	80,2	-9,7
Усього	3886374	4315700	11,0	3342393	3641486	8,9	86,0	84,4	-1,9

На *діаграмі 1* представлено дані про кількість розглянутих місцевими та апеляційними судами справ і матеріалів за видами судочинства в 2017-2018 рр.

Діаграма 1

Розгляд місцевими та апеляційними судами справ і матеріалів за видами судочинства в 2017-2018 рр.

Упродовж 2018 року судами першої та апеляційної інстанції розглянуто 3,6 [3,3]¹ млн. справ і матеріалів (84,4 відсотків від загальної кількості, що знаходилися на розгляді в судах, у 2017 році – 86 %).

В *таблиці 4* представлені результативні показники, а саме, дані щодо строків провадження, питомої ваги розглянутих справ від справ, що надійшли у звітному періоді (темпи провадження), а також кількість справ розглянутих одним суддею.

Строки провадження - це відношення показує наскільки часто за звітний період система чи суд розглядають визначений обсяг справ чи скільки часу необхідно в певній категорії справ для завершення цього обсягу. Інформація щодо питомої ваги розглянутих справ від справ, що надійшли у звітному періоді (темпи провадження). Ці дані є частиною низки показників, які за рекомендаціями експертів комісії з ефективності правосуддя Ради Європи (СЕРЕJ), необхідно визначати як параметри продуктивності роботи суду.

¹ у квадратних дужках дані за 2017 рік

Таблиця 4

Якісні показники здійснення судочинства

суди	строки провадження (днів)		темпи провадження, %		кількість розглянутих справ одним повноважним суддею	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
<i>місцеві загальні</i>	44	46	96,0	96,9	980	1 028
<i>апеляційні загальні</i>	26	12	98,8	99,0	474	382
<i>окружні адміністративні</i>	61	69	94,9	93,2	297	412
<i>апеляційні адміністративні</i>	30	24	101,1	100,5	386	300
<i>господарські місцеві</i>	79	110	99,1	96,2	261	208
<i>господарські апеляційні</i>	51	47	105,1	107,3	164	119

На розгляді судів першої інстанції у 2018 році знаходилось 1319,2 тис. кримінальних справ (проваджень) та матеріалів, що на 29,2 відсотків більше, ніж у 2017 році [1021,1]. Як зазначалось, з них 999 тис. клопотань, скарг, заяв надійшло на розгляд до слідчих суддів місцевих загальних судів. Слід зазначити, що обсяг справ і матеріалів кримінального провадження у структурі надходження до судів першої інстанції становить 36,5 [32,1] відсотків.

Загальні показники про розгляд кримінальних справ (проваджень) представлено в *таблиці 5*.

Таблиця 5

Розгляд кримінальних справ (проваджень) місцевими загальними судами

Найменування показника	Усього кримінальних справ (проваджень)		
	2017	2018	Темпи приросту (+/-)
Перебувало в провадженні	178885	196521	9,9
Провадження в яких закінчено	111288	112081	0,7
<i>Питома вага від справ, що перебували у провадженні, %</i>	62,2	57,0	-8,3
Не розглянуто справ (проваджень) на кінець звітного періоду	67606	84440	24,9
<i>Питома вага від справ, що перебували у провадженні, %</i>	37,8	43,0	13,7

Кількість кримінальних справ, які розглядаються в порядку КПК України, 1960, є незначною і становить лише 1 [1,4] відсоток від загальної

кількості справ кримінального судочинства.

Дані, представлені в **таблиці 6**, ілюструють показники щодо загальної кількості кримінальних справ (проваджень), питому вагу та динаміку змін видів злочинів у 2018 році в порівнянні з 2017 роком.

Таблиця 6

Структура видів кримінальних злочинів

Види злочинів	Знаходилося на розгляді кримінальних проваджень				
	2017	питома вага %*	2018	питома вага %*	Темпи приросту (+/-)
проти власності	81 204	45,4	90 322	46,0	11,2
проти життя та здоров'я особи	27 956	15,6	30 496	15,5	9,1
у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші проти здоров'я населення	21 252	11,9	21 244	10,8	0,0
проти безпеки руху та експлуатації транспорту	12 716	7,1	13 507	6,9	6,2
проти громадської безпеки	8 127	4,5	8 649	4,4	6,4
у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	4 948	2,8	6 271	3,2	26,7
проти встановленого порядку несення військової служби (військові)	4 849	2,7	5 287	2,7	9,0
проти громадського порядку та моральності	3 811	2,1	4 346	2,2	14,0
проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян	3 021	1,7	3 561	1,8	17,9
проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	2 219	1,2	2 855	1,5	28,7
у сфері господарської діяльності	2 602	1,5	2 819	1,4	8,3
проти правосуддя	2 634	1,5	2 798	1,4	6,2
у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	541	0,3	825	0,4	52,5
проти основ національної безпеки України	536	0,3	686	0,3	28,0
інші злочини	2 469	1,4	2 855	1,5	15,6

Судом присяжних у 2018 році розглянуто 59 [57] кримінальних проваджень.

За результатами розгляду кримінальних справ (проваджень) суди звільнили 3-під варти 1,2 [1,4] тис. осіб, водночас взято під варту 1,5 [1,9] тис. осіб. Звільнено судом під заставу 171 [117] осіб.

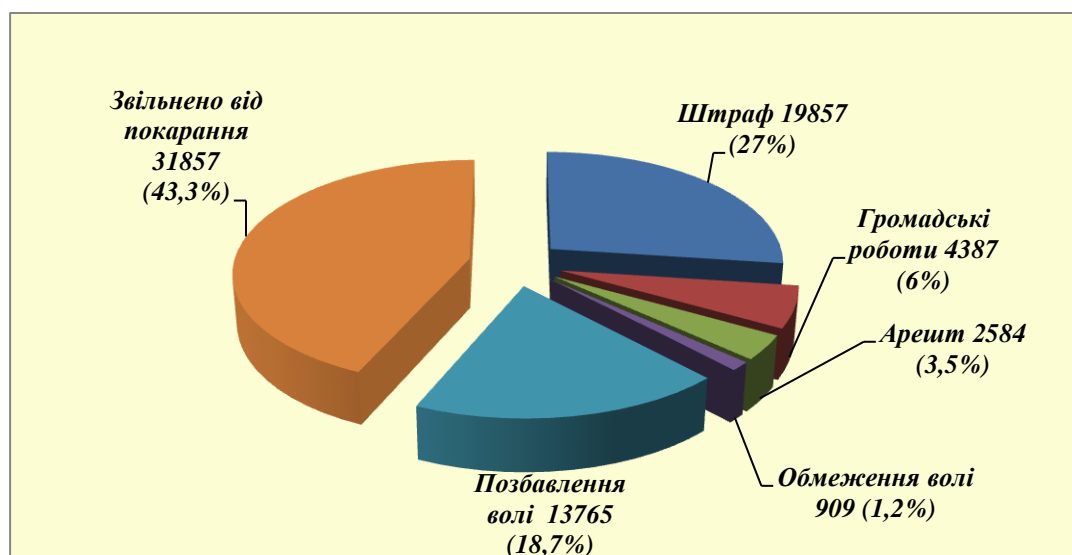
У 2018 році потерпіло від злочинів 61 тис. фізичних осіб, з них 25,6 (42%) тис. жінок, а також 1,7 (2,7%) тис. неповнолітніх.

У порядку надання міжнародної правової допомоги судами розглянуто 1455 [1051] запитів (клопотань, скарг), з них задоволено – 77,3 [79,9] відсотків.

За вироками, що набрали законної сили у 2018 році, засуджено 73,7 [76,8] тис. осіб, з них 8,7 (11,8%) тис. жінок. На **діаграмі 2** зображено основні види покарання, які застосовано до засуджених осіб, та кількість осіб звільнених від покарання, за вироками, що набрали законної сили в 2018 році. До довічного позбавлення волі засуджено 21 особу, стільки ж осіб було засуджено до цього виду покарання і минулого року. Службові обмеження та тримання в дисциплінарному батальйоні застосовано до 71 [128] військовослужбовця.

Діаграма 2

Основні види покарання та кількість осіб звільнених від покарання у 2018 році

У **таблиці 7** представлено дані про засуджених осіб та коефіцієнт судимості (кількість засуджених осіб на певній адміністративно-територіальній одиниці з розрахунку на 10 тис. осіб населення, яке мешкає на тій самій території²) в розрізі регіонів.

За судовими рішеннями, що набрали законної сили у 2018 році, виправдано 140 [311] осіб, стосовно 22,4 [19,7] тис. осіб справи закрито.

² середня чисельність наявного населення в розрізі регіонів за 2018 рік (<http://www.ukrstat.gov.ua/>)

Таблиця 7

Кількість засуджених осіб та коефіцієнт судимості за 2017-2018 рр.

Кількість засуджених осіб						Коефіцієнт судимості					
№ з/п	регіон	2017	№ з/п	регіон	2018	№ з/п	регіон	2017	№ з/п	регіон	2018
1	Дніпропетровська	8416	1	Дніпропетровська	8414	1	Полтавська	30,0	1	Дніпропетровська	26,1
2	Харківська	5701	2	Харківська	5528	2	Кіровоградська	27,6	2	Полтавська	25,7
3	Донецька	5528	3	Донецька	4961	3	Дніпропетровська	26,0	3	Сумська	24,7
4	Полтавська	4257	4	м. Київ	4216	4	Сумська	24,9	4	Запорізька	23,7
5	Запорізька	4029	5	Запорізька	4059	5	Запорізька	23,3	5	Кіровоградська	23,3
6	м. Київ	3805	6	Львівська	3722	6	Вінницька	22,5	6	Житомирська	22,6
7	Львівська	3609	7	Полтавська	3612	7	Херсонська	21,6	7	Чернігівська	20,9
8	Вінницька	3562	8	Одеська	3587	8	Чернігівська	21,5	8	Харківська	20,6
9	Одеська	3534	9	Київська	3113	9	Миколаївська	21,3	9	Херсонська	20,5
10	Київська	3258	10	Вінницька	2785	10	Харківська	21,1	10	Миколаївська	20,0
11	Сумська	2739	11	Житомирська	2764	11	Житомирська	20,9	11	Вінницька	17,8
12	Луганська	2667	12	Сумська	2689	12	Київська	18,7	12	Київська	17,7
13	Кіровоградська	2650	13	Луганська	2567	13	Рівненська	17,9	13	Волинська	17,1
14	Житомирська	2579	14	Миколаївська	2277	14	Волинська	17,8	14	Рівненська	15,7
15	Миколаївська	2437	15	Кіровоградська	2215	15	Чернівецька	16,8	15	Хмельницька	15,7
16	Херсонська	2266	16	Херсонська	2137	16	Хмельницька	16,4	16	Одеська	15,1
17	Чернігівська	2204	17	Чернігівська	2116	17	Одеська	14,8	17	Львівська	14,7
18	Хмельницька	2102	18	Хмельницька	1987	18	Черкаська	14,4	18	Черкаська	14,5
19	Рівненська	2075	19	Рівненська	1822	19	Львівська	14,3	19	м. Київ	14,3
20	Волинська	1848	20	Волинська	1770	20	Закарпатська	13,2	20	Чернівецька	13,8
21	Черкаська	1768	21	Черкаська	1754	21	Донецька	13,1	21	Закарпатська	13,6
22	Закарпатська	1660	22	Закарпатська	1709	22	м. Київ	13,0	22	Луганська	11,9
23	Чернівецька	1520	23	Івано–Франківська	1400	23	Луганська	12,2	23	Донецька	11,9
24	Івано–Франківська	1502	24	Чернівецька	1248	24	Івано–Франківська	10,9	24	Тернопільська	11,5
25	Тернопільська	1088	25	Тернопільська	1207	25	Тернопільська	10,3	25	Івано–Франківська	10,2
	Україна	76804		Україна	73659		Україна	18,1		Україна	17,4

До судів першої інстанції надійшло більше мільйона справ і матеріалів, які розглядаються в порядку **цивільного судочинства** (див. таблицю 1). У **таблиці 8** проілюстровано структуру та динаміку змін за видами провадження та основними категоріями цивільних справ.

Таблиця 8

Розгляд цивільних справ місцевими загальними судами

Категорії справ	Знаходилося в провадженні справ			Закінчено провадження у справах		
	2017	2018	Темпи приросту (+/-)	2017	2018	Темпи приросту (+/-)
Справи наказного провадження	110 492	162 964	47,49	102 282	152 433	49,03
<i>Питома вага *</i>	11,79	16,38		13,91	19,75	
Справи позовного провадження, з них	734 074	738 046	0,54	549 707	535 175	-2,64
<i>Питома вага *</i>	78,33	74,19		74,75	69,33	
Спори про право власності та інші речові права	41 934	38 077	-9,20	28 011	24 432	-12,78
Спори, що виникають із договорів	251 855	250 410	-0,57	180 545	177 282	-1,81
Спори про спадкове право	77 750	66 295	-14,73	63 110	50 881	-19,38
Спори, що виникають із житлових правовідносин	39 459	50 524	28,04	27 584	34 819	26,23
Спори, що виникають із земельних правовідносин	16 927	15 842	-6,41	9 632	8 668	-10,01
Спори, що виникають із сімейних правовідносин	235 788	245 780	4,24	196 163	194 902	-0,64
Спори, що виникають із трудових правовідносин	18 031	20 593	14,21	12 280	14 400	17,26
Справи окремого провадження	92 644	93 825	1,27	83 434	84 279	1,01
<i>Питома вага *</i>	9,89	9,43		11,35	10,92	

*- % від числа загальної кількості справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства.

Як видно з наведеної таблиці, серед цивільних справ переважають справи позовного провадження.

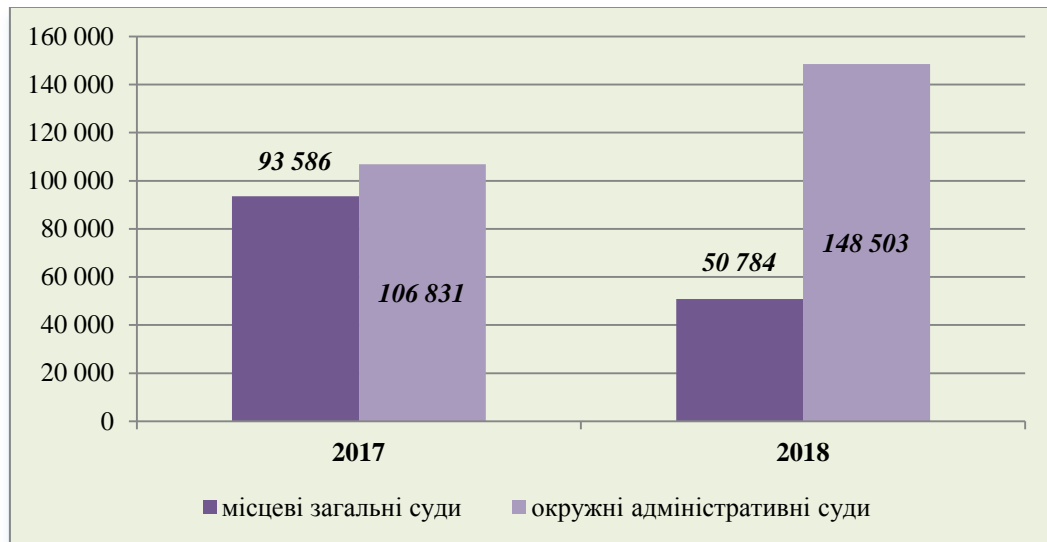
Зросла кількість справ про видачу та скасування судового наказу. Перш за все – це заяви про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг. А також через зміни в законодавстві щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів, а саме, аліменти можна стягнути в наказному провадженні без виклику та повідомлення сторін, звернувшись до місцевого суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів. У 2018 році таких заяв надійшло майже 28 тис.

Серед справ окремого провадження значну частину складають справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення (77,8%). У провадженні судів у 2018 році перебувало 135 заяв про видачу і продовження обмежувального припису.

У місцевих загальних та окружних адміністративних судах у 2018 році знаходилось на розгляді 199,3 [200,4] тис. *адміністративних справ*. На *діаграмі 3* представлено як зміни щодо підсудності певних категорій адміністративних справ вплинули на кількість справ, що перебували в провадженні місцевих адміністративних судів.

Діаграма 3

Знаходилося в провадженні адміністративних справ

Серед адміністративних справ, що розглядалися місцевими загальними судами, у 2017 році переважали справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах зайнятості населення та соціального захисту громадян (55,6 %), тепер справи зі спорів з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки (54,8%). А серед справ, які розглядали окружні адміністративні суди, у 2017 році – це справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів (31,9 %), у 2018 році – справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах зайнятості населення та соціального захисту громадян (40,3 %). Слід відмітити, що у звітному періоді кількість справ зі спорів з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки зросла на 30,2 відсотків у порівнянні з минулим роком.

Інформацію щодо структури адміністративних справ за категоріями представлено в *таблиці 9*.

Таблиця 9

**Структура адміністративних справ (за категоріями),
що знаходилися на розгляді місцевих адміністративних судів**

Справи зі спорів	місцеві загальні		окружні адміністративні	
	2017	2018	2017	2018
Справи зі спорів з приводу забезпечення реалізації конституційних прав особи	5,84	4,04	1,95	2,13
Справи зі спорів з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки	22,77	54,82	4,86	4,48
Справи зі спорів з приводу забезпечення сталого розвитку населених пунктів та землекористування	6,36	7,72	9,07	9,41
Справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів	0,45	0,55	31,91	23,72
Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах зайнятості населення та соціального захисту громадян	55,58	22,07	23,71	40,32
Справи зі спорів з відносин публічної служби	0,73	0,55	8,71	5,20
Інші адміністративні справи	8,27	10,24	19,79	14,75

В таблиці 10 представлено загальну інформацію щодо розгляду адміністративних справ у 2017-2018 рр. місцевими загальними та окружними адміністративними судами, у тому числі за основними категоріями.

Таблиця 10

Розгляд місцевими адміністративними судами справ

Справи зі спорів	місцеві загальні суди		окружні адміністративні суди		усього		
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	Темп приросту (+/-)
забезпечення громадського порядку та безпеки	16 988	22591	3 789	4 761	20 777	27 352	31,6
реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів	309	197	24 625	23 880	24 934	24 077	-3,4
реалізації публічної політики у сферах зайнятості населення та соціального захисту громадян	42 348	9650	20 701	47 507	63 049	57 157	-9,3
УСЬОГО	59 645	32 438	49 115	76 148	108 760	108 586	-0,2

Упродовж 2018 року до місцевих загальних судів надійшло на розгляд 758,3 [716,6] тис. *справ про адміністративні правопорушення*, що на 5,8 відсотків більше, ніж минулого року.

Загалом до адміністративної відповідальності притягнуто 375,6 [383,7] тис. осіб (*таблиця 11*).

Таблиця 11

Розглянуто про накладення адміністративного стягнення

Види правопорушень	2017	2018	Темпи приросту (+/-)
у галузі охорони праці і здоров'я населення	8 853	6 352	-28,3
які посягають на власність	6 505	8 248	26,8
у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини	12 252	14 556	18,8
на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку	193 638	179 799	-7,1
у галузі торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницькій діяльності	21 507	24 316	13,1
пов'язані з корупцією	2 150	4 066	89,1
військові	14 257	13 394	-6,1
які посягають на громадський порядок і громадську безпеку	84 836	88 920	4,8
які посягають на встановлений порядок управління	31 998	30 275	-5,4
справи про порушення митних правил	6 703	4 890	-27,0
УСЬОГО	383 739	375 625	-2,1

Основні види адміністративних стягнень, які застосовано до правопорушників, представлено в *таблиці 12*.

Таблиця 12

Основні види адміністративних стягнень

	2017	питома вага, %	2018	питома вага, %
попередження	6 034	1,6	5 892	1,6
штраф	326 286	85,0	346 760	92,3
позбавлення спеціального права	1 664	0,4	1 866	0,5
громадські роботи	38 983	10,2	10 478	2,8
суспільно корисні роботи		0,0	3 555	0,9
адміністративний арешт	7 821	2,0	5 619	1,5
арешт з утриманням на гауптвахті	1 840	0,5	958	0,3

Основне адміністративне стягнення у вигляді штрафу застосовано до 346,8 [326,3] тис. осіб на загальну суму 1 306 [2 353,7] млн. грн., з них 340,5 млн. – це штрафи за порушення правил Митного кодексу України. У добровільному порядку правопорушниками сплачено лише 15 [8,6] відсотків або 195,8 [203,2] млн. грн. від суми накладеного судом штрафу.

За вчинення корупційних діянь оштрафовано 4,1 [2,2] тис. осіб на загальну суму 5 131,6 [4 179,2] тис. грн., більше половини цієї суми правопорушниками сплачено добровільно – 3 273,2 [2 441,3] тис. грн.

Майже в чотири рази скоротилася кількість адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт.

У 2018 році до 3,5 тис. осіб застосовано новий вид адміністративного стягнення – суспільно корисні роботи, яке введено законом від 07.12.2017 щодо посилення захисту права дитини, а саме, стягнення заборгованості зі сплати аліментів.

Серед правопорушників притягнутих до адміністративної відповідальності: 195,3 тис. осіб – працездатні, які не працювали і не навчалися; 49,2 тис. жінок; громадяни іншої держави – 3,2 тис.; 17,8 тис. військовослужбовців.

Заходи впливу, передбачені статтею 24¹ КУпАП, застосовано до 10,3 [12,2] тис. неповнолітніх осіб. Найбільш поширеними правопорушеннями, які вчиняють неповнолітні, є: куріння тютюнових виробів у заборонених місцях (стаття 175-1 КУпАП) – 3,3 тис. осіб; розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді (стаття 178 КУпАП) – 2,3 тис. осіб; проживання без паспорта (стаття 197 КУпАП) – 1,7 тис. осіб.

Як і в минулі роки спостерігається тенденція щодо зменшення справ і матеріалів, що розглядаються в порядку господарського судочинства. Місцеві господарські суди у 2018 році розглянули 64,4 [76,4] тис. *господарських справ*, що на 15,7 відсотків менше, ніж попереднього року. Структурні зміни основних категорій господарських справ представлено в *таблиці 13*. У структурі розглянутих господарських справ, як і раніше, переважають майнові спори, що виникають при виконанні договірних зобов'язань. Окремі категорії господарських справ (обіг цінних паперів, захист прав на об'єкти інтелектуальної власності, застосування природоохоронного законодавства, застосування антимонопольного

законодавства) у структурі складають менше 1 відсотка (відповідно 0,2; 0,7; 0,3; 0,9).

Таблиця 13

Розгляд місцевими господарськими судами справ

Категорії справ	2017	%, питома вага	2018	%, питома вага
Справи наказного провадження			5 396	8,4
Справи позовного провадження, з них	58 787	76,9	44 598	69,2
Договірні зобов'язання	42 417	55,5	31 358	48,7
Недоговірні зобов'язання	3 496	4,6	2 805	4,4
Корпоративні відносини	992	1,3	856	1,3
Земельні відносини	3 916	5,1	3 157	4,9
Захист права власності	1 384	1,8	929	1,4
Інші господарські справи	6 582	8,6	5 493	8,5
Справи про банкрутство	17 660	23,1	14 450	22,4
УСЬОГО	76 447		64 444	

Друге місце у структурі господарських справ займають матеріали про банкрутство 22,4 [23,1%]. Проте із року в рік кількість справ про відновлення платоспроможності боржників або визнання їх банкрутами скорочується. У 2018 році закінчено провадження в 1,4 [1,7] тис. справ, винесено постанов про визнання банкрутом – у 0,8 [1,2] тис. справ.

Новелою в законодавстві є розгляд справ господарського судочинства за правилами наказного провадження. На розгляд місцевих судів надійшло 5,5 тис. заяв про стягнення грошової заборгованості за договором, укладеним у письмовій (в тому числі електронній) формі, з них 4 тис. заяв задоволено.

Відповідно до змін процесуального законодавства **апеляційні суди** у 2018 році розглядали як суди першої інстанції справи щодо оскарження рішень третейських судів, оспорування рішень міжнародних комерційних арбітражів, про видачу виконавчих листів (наказів) на примусове виконання рішень третейських судів. Розглянуто в порядку господарського та цивільного судочинства 560 справ.

До апеляційних судів надійшло майже 160 тис. клопотань про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

За **апеляційними скаргами** судами розглянуто 245 [278,9] тис. цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення.

Слід зазначити, що найбільше оскаржувалися судові рішення, що розглядалися в порядку адміністративного (48,9 [43,5] %) і господарського (25,4 [40] %) судочинства. Обсяг оскаржених цивільних справ становить 12,7 [11,5] відсотків, а справ кримінального провадження – 4,8 [6,2] відсотків. Питома вага оскаржених постанов місцевих загальних судів про адміністративні правопорушення складає 4 [3,7] відсотків.

Кількість ухвалених рішень місцевих судів, скасованих та змінених в апеляційному порядку впродовж 2018 року, в порівнянні з 2017 роком, представлено в **таблиці 14**.

Таблиця 14

Кількість ухвалених рішень місцевих судів, скасованих та змінених в апеляційному порядку

справи і матеріали	розглянуто місцевими судами справ з ухваленням судового рішення, що підлягає оскарженню		скасовано та змінено апеляційними судами вироків, рішень, постанов, ухвал місцевих судів			
			абс.	% питома вага	абс.	% питома вага
	2017	2018	2017		2018	
<i>кримінального судочинства</i>	927 727	1 203 951	19 747	2,1	13 782	1,1
<i>адміністративного судочинства</i>	197 639	194 555	23 915	12,1	15 488	8,0
<i>цивільного судочинства</i>	793 436	702 445	32 721	4,1	24 894	3,5
<i>господарського судочинства</i>	76 447	81 651	5 665	7,4	4 158	5,1
<i>про адміністративні правопорушення</i>	604 399	619 294	7 043	1,2	6 508	1,1
усього	2 599 648	2 801 896	89 091	3,4	64 830	2,3

Отже, якість розгляду місцевими судами залишається на високому рівні. Лише 2,3 [3,4] відсотків скасовано та змінено апеляційними судами вироків, рішень, постанов, ухвал від загальної кількості рішень ухвалених судами першої інстанції.

Заступник начальника управління -
начальник відділу судової
статистики, діловодства та архіву суду
Державної судової адміністрації України

А. Поліщук